

GIORGIO AGAMBEN

Verona Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğretim üyesidir. Türkçeye çevrilen yapıtları şunlardır: *Infanzia e Soria* (1979; *Çocukluk ve Tarih*; Çev. Betül Parlak, Kanat Kitap, 2010); *Idea della prosa* (1985; *Nesir Fikri*, Çev. Fırat Genç, Metis Yay., 2009); *La Comunità che viene* (1990; *Gelmekte Olan Ortaklık*, Çev. Betül Parlak, Monokl Yay., 2012); *Homo Sacer: Il potere sovrano e la nuda vita* (1995; *Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*, Çev. İsmail Türkmen, Ayrıntı Yay., 2001); *O que resta de Auschwitz: O arquivo e a testemunha* (1999; *Tamk ve Arşiv: Auschwitz'den Artakalanlar*, Çev. Ali İhsan Başgöl, Dipnot Yay., 2000); *L'aperto: l'uomo e l'animale* (2002; *Açıklık: İnsan ve Hayvan*, Çev. Meryem Mine Çilingiroğlu, Yapı Kredi Yay., 2015); *Profanazioni* (2005; *Dünyevileştirmeler*, Çev. Betül Parlak, Monokl Yay., 2011); *Stato di Eccezione* (2005; *İstisna Hâli*, Çev. Kemal Atakay, Ayrıntı Yay., 2018); *Che Cos'è un Dispositivo?* (2006) ve *L'amico* (2007); *Dispositif Nedir? / Dost*, Çev. Ekin Dedeoğlu, Monokl Yay., 2012); *Signatura rerum: sul metodo* (2008; *Şeylerin İşareti: Yöntem Üstüne*, Çev. Betül Parlak, Monokl Yay., 2012); *Nudità* (2009; *Çıplaklıklar*, Çev. Suna Kılıç, Alef Yay., 2017).

Ayrıntı: 1162
İnceleme Dizisi: 297

İstisna Hâli
Giorgio Agamben

Kitabın Özgün Adı
Stato di Eccezione

İtalyancadan Çeviren
Kemal Atakay

Son Okuma
Ahmet Batmaz

© 2003 by Giorgio Agamben, Originally published by Bollati Boringhieri editore, Torino.
This Book is published by arrangement with
Agnese Incisa Agenzia Letteraria & Telif Hakları Onk Ajans Ltd. Şti.
Translation copyright © 2018

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Fotoğrafı
James O'Neil / DigitalVision / Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı ve Cilt
Ali Laçın - Barış Matbaa-Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 286
Topkapı/Zeytinburnu - İstanbul - Tel. 0212 567 11 00
Sertifika No: 33160

Önceki Basımlar: (Otonom Yayıncılık, 2006)
(Olağan Üstü Hal adıyla, Varlık Yayınları, 2008)

Birinci Basım: Mart 2018

Baskı Adedi 2000

ISBN 978-605-314-266-9
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI

Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi

facebook.com/ayrintiyayinevi

instagram.com/ayrintiyayinlari

Giorgio Agamben
Ístisna Hâli

İNCELEME DİZİSİ
SON ÇIKAN KİTAPLAR

- ÖZGÜRLÜK
Zygmunt Bauman
- ZAMANI YAŞAMAK
Jean Chesneaux
- CAN ÇEKİŞEN İMPARATORLUK
Francis Shor
- SÜREKLİ DEVRİM TEORİSİ
Eşitsiz ve Bileşik Gelişim Siyaseti
Michael Löwy
- ŞİDDETSİZ DİRENİŞ
Felsefi Bir Giriş
Todd May
- AYDINLAR SOSYALİZMİ
Jan Waclaw Makhayski
- İLETİŞİM BİLİMLERİNİN
UNUTULMUŞ KÖKENLERİ
Der. Jacques Perriault
- MODA-LOJİ
Yuniya Kawamura
- MARKSİZM'İN ANLAMI
Paul D'Amato
- CİNSELLİĞİN ÖNEMİ
Arzuya Yeniden Kavuşmak
Dr. Ghislaine Paris
- ÇALIŞMA DÜŞÜNCESİ
John W. Budd
- YORUM VE AŞIRI YORUM
Umberto Eco
- HAYATIN GİZLİ HAZLARI
Theodore Zeldin
- HAYATIN KIRILGANLIĞI
William E. Connolly
- DEVLET VE HUKUK
Friedrich Engels, Karl Marx
- İYİMSER OLMAYAN UMUT
Terry Eagleton
- TEKNİK, SERMAYE, MEDYA
Peter Trawny
- PROTESTO
Toplumsal Hareketlere Kültürel Bir Giriş
James M. Jasper
- SOSYALİZMDE EĞİTİM
KÜBA
Celil Denктаş
- HERMENÖTİĞİN KÖKENİ
Kendilik Hakkında -
Dartmouth Konferansları, 1980
Michel Foucault
- YAŞAM SANATI
Zygmunt Bauman
- LENİN
Farklı Bir Yol
Lars T. Lih
- HERMENÖTİK VE SOSYAL BİLİMLER
Anlama'ya Dair Yaklaşımlar
Zygmunt Bauman
- LENİN 2017
Hatırlamak, Tekrarlamak ve Kafa Yormak
Vladimir İlyich Lenin , Slavoj Žižek
- EKİM
Rus Devriminin Hikâyesi
China Miéville
- DÜNYAYA VE KENDİMİZE DAİR
Zygmunt Bauman & Stanislaw Obirek
- FAŞİZM VE KAPİTALİZM
Faşizmin Sosyal Kökenleri ve Fonksiyonu
Üstüne Teoriler
*A. Thalheimer & A. Rosenberg &
O. Bauer & A. Tascia*
- TANRIYA VE İNSANA DAİR
Zygmunt Bauman

İçindekiler

1. Yönetim Paradigması Olarak İstisna Hâli	9
2. Yasa-nın-gücü	45
3. <i>Iustitium</i>	55
4. Bir Boşluk Çevresinde Devler Savaşı	68
5. Şenlik, Yas, Yasasızlık	83
6. Auctoritas ve Potesta	94
Kaynakça.....	113
Dizin.....	119

Quare siletis iuristae in munere vestro?

(Hukukçular, sizleri ilgilendiren meseleler hakkında niçin suskunsunuz?)

Yönetim Paradigması Olarak İstisna Hâli

1.1 Carl Schmitt, *Siyasi İlahiyat* (1922; *Politische Theologie*) adlı kitabında istisna hâli ile egemenlik arasındaki temel yakınlığı saptamıştı. Schmitt'in egemene ilişkin "istisna hâline karar veren kişi" şeklindeki ünlü tanımı kapsamlı bir biçimde yorumlanıp tartışılmış olmakla birlikte, bugün bile, kamu hukukunda bir istisna hâli kuramı yoktur ve hukukçular ile kamu hukuku kuramcıları, sorunu gerçek bir hukuk sorunundan çok, bir fiilî sorun [*quaestio facti*] olarak değerlendiriyor gibidirler. Eski düstura başvurarak, -buna göre, zorunluluğun yasası yoktur [*necessitas legem non habet*]-, istisnanın dayandığı zorunluluk hâlinin hukuki biçimi olamayacağını kesinleyen yazarlarca böyle bir kuramın meşruluğu yadsımakla kalınmıyor, terimin siyaset

ile hukuk arasındaki sınırdaki yer alan konumunun tanımlanması da güçleştiriliyor. Gerçekten de, yaygın bir görüşe göre, istisna hâli “kamu hukuku ile siyasal olgu arasında bir dengesizlik noktası” (Saint-Bonnet, 2001, s. 8) oluşturur; istisna hâli, tıpkı iç savaş, ayaklanma ve direniş gibi, “ikircikli ve belirsiz bir sınıır çizgisinde, hukuki olan ile siyasal olan arasındaki kesişme noktasında” (Fontana, 1999, s. 16) konumlanır. Sınırlar sorunu daha da acil hâle gelir: İstisnai Önlemler, siyasal kriz dönemlerinin ürünü iseler ve bu nitelikleriyle hukuki-anayasal alanda değil, siyasal alanda anlaşılmak zorunda iseler (De Martino, 1973, s. 320); bu önlemler, hukuk düzleminde anlaşılamayan hukuki önlemler gibi paradoksal bir durumda konumlanırlar ve istisna hâli, yasal biçimi olamayan şeyin yasal biçimi hâlini alır. Öte yandan, eğer istisna, hukukun onun aracılığıyla yaşama gönderme yaptığı ve kendini askıya alarak yaşamı bünyesine kattığı özgün araç ise, o zaman bir istisna hâli kuramı, canlıyı hem hukuka bağlayan, hem onu terk eden ilişkinin tanımlanması için önkoşuldur.

Elinizdeki araştırmanın amacı, kamu hukuku ile siyasal olgu arasındaki ve hukuk düzeni ile yaşam arasındaki bu ara bölgeyi irdelemektir. Ancak bu belirsiz bölgeyi örten sis perdesi kaldırılırsa, siyasal olan ile hukuki olan arasındaki ve hukuk ile canlı arasındaki farklılıkta –ya da sözde farklılıkta– nelerin söz konusu olduğunu anlamaya yaklaşabileceğiz. Ve belki de ancak o zaman Batı siyasetinin tarihinde sürekli olarak yankılanan soruya yanıt vermek olanaklı olacak: Siyasi olarak hareket etmek ne demektir?

1.2 İstisna hâlinin tanımını güçleştiren öğeler arasında, el-bette, istisna hâli ile iç savaş, ayaklanma ve direniş arasındaki yakın bağ yer alır. İç savaş, normal hâlin zıddı olduğu için, devlet gücünün en aşırı iç çatışmalara doğrudan yanıtı olan istisna hâline nazaran bir belirsizlik bölgesinde konumlanır. Bu yüzden, 20. yüzyıl boyunca, paradoksal bir olguya, etkili bir biçimde “yasal iç savaş” (Schnur, 1983) şeklinde tanımlanan

olguya tanık olunmuştur. Nazi devleti örneğini alalım. Hitler, iktidarı alır almaz (ya da belki daha doğru bir deyişle, iktidar ona teslim edilir edilmez), 28 Şubat'ta *Halkın ve Devletin Korunması Kararı*'nı ilan etti; bu karar, Weimar Anayasası'nın kişisel özgürlükleriyle ilgili maddelerini askıya alıyordu. Karar hiçbir zaman yürürlükten kaldırılmadı, öyle ki bütün Üçüncü Reich, hukuki açıdan, on iki yıl boyunca süren bir istisna hâli olarak değerlendirilebilir. Bu açıdan, modern totalitarizm istisna hâli aracılığıyla, yalnızca siyasi hasımların değil, şu ya da bu nedenden ötürü siyasi sistemle bütünleştirilemeyecekleri belli olan yurttaş kesimlerinin bedenlen ortadan kaldırılmasına izin veren yasal bir iç savaş olarak tanımlanabilir. O zamandan bu yana, kalıcı bir acil durum hâlinin iradi olarak oluşturulması (büyük bir olasılıkla, teknik açıdan bu dile getirilmese de), çağdaş devletlerin, demokratik denilenlerinin de, temel uygulamalarından biri hâline geldi.

“Küresel iç savaş” olarak tanımlanan durumun durdurulamaz ilerleyişi karşısında, istisna hâlinin çağdaş siyasette egemen yönetim paradigmasına dönüşme eğilimi her geçen gün artmaktadır. Geçici ve istisnai bir önlemin böyle zemin değiştirerek bir yönetim tekniğine dönüşmesi, anayasa biçimleri arasındaki geleneksel ayırımın yapısını ve anlamını kökten değiştirecek gibi görünmektedir; zaten gözle görülür biçimde değiştirmiştir de. Gerçekten de, bu bakış açısıyla bakıldığında, istisna hâli demokrasi ile mutlakiyet arasında bir belirsizlik eşliğine dönüşmektedir.

✠ “Küresel iç savaş” deyimi aynı yıl (1963) Hannah Arendt'in *Devrim Üzerine (On Revolution)* ve Carl Schmitt'in *Partizan Teorisi (Theorie des Partisanen)* adlı kitaplarında belirir. Buna karşılık, “gerçek istisna hâli” (*état de siège effectif*) ile “kurmaca istisna hâli” (*état de siège fictif*) arasındaki ayırım, göreceğimiz üzere, Fransız kamu hukuku kuramına kadar uzanır ve Theodor Reinach'ın *De l'état de siège. Etude historique et juridique* (1885; İstisna Hâli Üzerine. Tarihsel ve Hukuki İnceleme) adlı kitabında açıkça dile getirilmiştir; Schmitt'teki ve Benjamin'deki gerçek istisna hâli ile kurmaca istisna

hâli arasındaki karışıklığın kökeninde bu kitap vardır. Anglosakson hukuku, bu anlamda, *fancied emergency*'den [muhayyel aciliyet] söz etmeyi yeğler. Nazi hukukçularına gelince, onlar açıkça, “Nasyonal Sosyalist devletin tesisi amacıyla” bir “iradi bir istisna hâli”nden, *gewollte Ausnahmestand*'dan söz ediyorlardı (Werner Spohr, aktaran Drobische ve Wieland, 1993, s. 28).

1.3 Hukukun kendini askıya alması yoluyla, canlıyı bünyesine kattığı özgün yapı olarak istisna hâlinin doğrudan biyopolitik anlamı, Amerika Birleşik Devletleri başkanının 13 Kasım 2001 tarihli “askerî buyruk”unda (*military order*) açıkça kendini gösterir; bu buyruk, terörist faaliyetlere karıştığından kuşku edilen, ABD yurttaşı olmayan kişilerin “süresiz alıkoyulma”sına (*indefinite detention*) ve “askerî komisyonlar”ca (*military commissions*) –bunlar, savaş hukukunun öngördüğü askerî mahkemelerle karıştırılmamalıdır– yargılanmasına yetki verir.

Daha önce de, senatonun 26 Ekim 2001’de geçirdiği ABD Yurtseverlik Yasası (*USA Patriot Act*), başsavcının “Amerika Birleşik Devletleri’nin ulusal güvenliği”ni tehlikeye sokacak faaliyetlerinden kuşku edilen her yabancıyı “gözaltına alması”na izin veriyordu; ama yedi gün içinde yabancının ya salıverilmesi ya da göçmenlik yasanını ihlal etmekle veya başka bir suçla suçlanması gerekiyordu. Başkan Bush’un “buyruk”unun yeniliği, bir bireyin bütün hukuki stratejisini radikal olarak ortadan kaldırması, böylece hukuki açıdan adlandırılması ve sınıflandırılması olanaksız bir varlığı ortaya çıkarmasıdır. Afganistan’da yakalanan Talibanlar, Cenevre Konvansiyonu uyarınca savaş tutuklusu statüsünden yararlanmamakla kalmazlar, Amerikan yasalarına göre herhangi bir suçtan sanık kişinin statüsünden bile yararlanamazlar. Ne mahkûm, ne sanık olan, yalnızca tutuklu (*detainée*) olan bu kişiler, katışıksız bir fiilî egemenliğin, yalnızca zamansal anlamda değil, doğası itibarıyla da belirsiz –bütünüyle yasanın ve yargı denetiminin dışına çıkarıldığı için– bir alıkoymanın nesnesidirler. Olası tek karşılaştırma, Nazi kamplarındaki Yahudilerin hukuki durumuyla yapılabilir; bu

Yahudiler, yurttaşlarıyla birlikte, her tür hukuki kimliklerini de yitirmişlerdi, ama hiç olmazsa Yahudilik kimliğini koruyorlardı. Judith Butler'in etkili biçimde gösterdiği gibi, Guantánamo'daki tutuklu'da çiplak yaşam en üst belirsizlik noktasına ulaşır.

1.4 Kavramın belirsizliği ile terminolojik belirsizlik bire bir örtüşür. Bu inceleme, tanımlamaya çalıştığı hukuki olguların tutarlı bütünü için teknik terim olarak "istisna hâli" deyişinden yararlanacaktır. Alman doktrininde yaygın olan bu terim (*Ausnahmezustand*, ama aynı zamanda "zorunluluk hâli" anlamındaki *Notstand*), acil durum ve kuşatma hâli (siyasal ya da kurmaca, *état de siège fictif* kararlarından söz etmeyi yeğleyen İtalyan ve Fransız doktrinlerine yabancıdır. Buna karşılık, Anglosakson doktrininde askerî yasa [*martial law*] ve acil durum yetkileri [*emergency powers*] terimleri öne çıkar.

Eğer terminoloji, öngörüldüğü gibi, düşüncenin gerçek anlamıyla şiirsel dönüm noktasını oluşturuyorsa, o zaman terminolojik seçimler asla yansız olamaz. Bu açıdan, "istisna hâli" teriminin seçimi, irdelemeyi öngördüğümüz olgunun doğasına ve onun anlaşılması açısından en uygun mantığa göre bir konum almayı gösterir. "Kuşatma Hâli" ve "askerî yasa" kavramları, tarihsel olarak belirleyici olmuş olan ve halen varlığını sürdüren savaş hâliyle bir bağlantıyı dile getirirken, gene de olgunun kendine özgü yapısını tanımlamak yetersiz kalmakta ve bu yüzden kendileri de yanıltıcı olan "siyasal" ya da "kurmaca" nitelendirmelerini gerekli kılmaktadırlar. İstisna hâli özel bir hukuk değildir (savaş hukuku gibi), hukuk düzeninin kendisinin askıya alınması olarak, hukukun eşliğini ya da sınır kavramını belirler.

✠ Bu açıdan, "kurmaca ya da siyasal kuşatma hâli" teriminin tarihi öğreticidir. Bu terim, 24 Aralık 1811 tarihli Napolyon kararnamesine atfen, Fransız doktrininden kaynaklanır; söz konusu kararname, bir şehir gerçekten düşman güçlerin saldırı ya da doğrudan tehdidi altında olsun olmasın, "yerin kuşatma hâline sokulması gerekmeksizin, askerî polise takviye kolluk ve daha çok yetki vermeyi gerektiren her koşulda" (Reinach 1885, 109), imparatorun ilan edebileceği bir ku-

şatma hâli olanağını öngörüyordu. Kuşatma hâli kurumunun kökeni, Fransız Kurucu Meclis'inin 8 Temmuz 1791 tarihli kararnamesindedir; bu kararname, şu hâlleri birbirinden ayırıyordu: Askerî otorite ile sivil otoritenin her birinin kendi alanında hareket ettiği barış hâli (*état de pais*), sivil otoritenin askerî otoriteyle uyum içinde hareket etmek zorunda olduğu savaş hâli (*état de guerre*) ve “düzenin ve iç güvenliğin korunması için sivil otoriteye verilmiş olan bütün yetkilerin askerî kumandana geçtiği ve askerî kumandanın bu yetkileri salt kendi sorumluluğuna dayanarak kullandığı” (a.g.y.) kuşatma hâli (*état de siège*). Kararname yalnızca kalelere ve askerî limanlara gönderme yapıyordu; ama Direktuvar, 5. yılın 19 Fructidor’undaki* yasayla kalelere içerideki bucakları da kattı ve aynı yılın 18 Fructidor’undaki yasayla bir şehirde kuşatma hâli ilan etme hakkını kendine tanıdı. Kuşatma hâlinin daha sonraki tarihi, iç kargaşalar ve ayaklanmalar karşısında olağanüstü bir polisiye önlem olarak kullanılmak üzere başlangıçta bağlı olduğu savaş durumundan giderek bağımsızlaşmasının, böylece fiili ya da askerî bir hâlden kurmaca ya da siyasal bir hâle dönüşmesinin tarihidir. Her durumda, modern istisna hâlinin, mutlakiyetçi geleneğin değil, demokratik-devrimci geleneğin bir ürünü olduğunu unutmamak önemlidir.

Anayasanın askıya alınması fikri ilk kez 8. yılın 22 Frimaire’inde anayasaya sokulmuştur; 92. madde şunu öngörüyordu: “Devletin güvenliğini tehdit edebilecek silahlı ayaklanma ya da kargaşalar hâlinde, yasa kendi belirlediği yerlerde ve kendi belirlediği süre boyunca anayasa egemenliğini askıya alabilir. Bu tür durumlarda, bu askıya alma, eğer yasama gücü tatilde ise, geçici olarak bir hükümet kararnamesiyle –aynı kararnamenin bir maddesiyle yasama gücünün hemen toplantıya çağırılması koşuluyla– ilan edilebilir.” Söz konusu şehir ya da bölge anayasa dışı [*hors la constitution*] ilan edilmişti. Paradigma, bir yandan (kuşatma hâlinde) savaş zamanı askerî otoriteye düşen yetkilerin sivil ortamı kapsayacak şekilde genişletilmesi, öte yandan anayasanın (ya da bireysel özgürlükleri koruyan anayasal normların) askıya alınması iken, iki model zamanla istisna hâli adını verdiğimiz tek bir hukuki olgu içinde kaynaşıp bütünleşmiştir.

✎ Kimi zaman istisna hâlini nitelendirmek için kullanılan “tam yetki” (*pleins pouvoirs*) ifadesi, hükümet yetkilerinin kapsamının genişletilmesine, özel olarak da yürütmeye yasa hükmünde kararname-

* Fructidor, Fransız Devrim takviminin on ikinci; aşağıdaki Frimaire ise üçüncü ayını gösterir. (ç.n.)

ler çıkarma yetkisinin verilmesine gönderme yapar. Söz konusu ifade, modern kamu hukuku terminolojisinin gerçek laboratuvarında –kilise yasası– geliştirilmiş güçle dolu [*plenitudo potestatis*] kavramından kaynaklanır. Buradaki varsayım, istisna hâlinin, çeşitli erkler (yasama, yürütme, vb) arasındaki ayırımın henüz oluşmadığı başlangıçtaki bütünlük hâline bir geri dönüşü ifade ettiğidir. Göreceğimiz gibi, istisna hâli daha çok bir boşluk hâli, hukuki bir boşluk hâli oluşturur ve gücün başlangıçtaki ayırımlaşmamışlığı ve bütünlüğü fikri; doğa durumu fikrine benzer şekilde, hukuki bir mit olarak görülmelidir (bizzat Schmitt'in bu mite başvurması bir rastlantı değildir). Her durumda, “tam yetki” terimi, istisna hâli sırasında yürütme erkinin olası eylem biçimlerinden birini tanımlar ama istisna hâliyle örtüşmez.

1.5 1934 ile 1948 arasında, Avrupa demokrasilerinin çöküşü karşısında, Schmitt'in *Die Diktatur* (Diktatörlük) kitabıyla 1921'de ilk kez tek başına ortaya çıkmış olan istisna hâli kuramı, özel bir ilgi görmeye başladı; ama bunun “anayasal diktatörlük” adı verilen bir tartışmanın yanıltıcı biçimi içinde meydana gelmiş olması anlamlıdır.

Daha önce, Weimar Anayasası'nın 48. maddesi uyarınca Reich başkanının olağanüstü yetkilerini göstermek üzere Alman hukukçularında gördüğümüz (Hugo Preuss: *Reichsverfassungsmäßige Diktatur* [Reich Anayasal Diktatörlüğü]) bu terimi, şu kişiler yeniden ele alıp geliştirmiştir: Frederick M. Watkins (“The Problem of Constitutional Dictatorship” [“Anayasal Diktatörlük Sorunu”]), *Public Policy*, 1940), Carl J. Friedrich (*Constitutional Government and Democracy* [Anayasal Hükümet ve Demokrasi], 1941) ve son olarak Clinton L. Rossiter (*Constitutional Dictatorship. Crisis Government in the Modern Democracies* [Anayasal Diktatörlük. Modern Demokrasilerde Kriz Hükümeti], 1948). Onlardan önce, en azından İsveçli hukukçu Herbert Tingsten'in kitabından söz etmek gerekir: *Les Pleins pouvoirs. L'expansion des pouvoirs gouvernementaux pendant et après la Grande Guerre* (1934; Tam Yetki. Büyük Savaş Sırasında ve Sonrasında Hükümet Yetkileri Kapsamının Genişlemesi). Birbirlerinden oldukça farklı ve bir bütün olarak Schmitt'in kuramına ilk ba-

kışta sanıldığından daha çok bağlı olan bu kitaplar, gene de eşit derecede önemlidirler, çünkü iki dünya savaşı sırasında yürütmenin yetkilerinin, daha genel olarak iki savaş sırasında ve sonrasında hüküm süren istisna hâlinin giderek yaygınlık kazanması sonucunda demokratik rejimlerdeki dönüşümü ilk kez kayda geçirmektedirler. Bu kitaplar, bir biçimde, bugün net olarak gözümüzün önünde gördüğümüz şeyi, bir başka deyişle şu gerçeği bildiren ulaklardır: İstisna hâli [...] kural hâline geldiği” (Benjamin, 1942, s. 697) için, her geçen gün istisnai bir önlem olarak değil, bir yönetim tekniği olarak kendini göstermekle kalmayıp, hukuk düzeninin oluşturucu paradigması şeklindeki doğasını da apaçık belli etmektedir.

Tingsten’in analizi, modern parlamenter rejimlerin gelişimini derinden etkileyen temel bir teknik sorun üzerinde yoğunlaşır: Yürütme yetkilerinin, “tam yetkili” denen yasaların içerdiği yetkilendirmeye bağlı olarak, kararnameler ve yasal önlemler çıkarma yoluyla, yasama erkini kapsayacak şekilde genişletilmesi. “Tam yetkili yasalardan, yürütmeye olağanüstü ölçüde geniş düzenleme gücü, özellikle kararnamelerle yürürlükteki yasaları değiştirme ve kaldırma gücü veren yasaları anlıyoruz” (Tingsten, 1934, s. 13). Olağanüstü zorunluluk ve acil durum koşullarıyla başa çıkmak amacıyla çıkarılması gereken bu nitelikteki yasalar, demokratik anayasaların temelini oluşturan yasa ile düzenleme arasındaki hiyerarşiyle çeliştikleri ve salt parlamentoya ait olması gereken bir yasama gücünü hükümete devrettikleri için; Tingsten, I. Dünya Savaşı –savaşan (ya da İsviçre’de olduğu gibi tarafsız) devletlerin çoğunda kuşatma hâlinin ilan edildiği ya da tam yetkili yasaların çıkarıldığı bir dönem– sırasında bir dizi ülkede (Fransa, İsviçre, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, İtalya, Avusturya ve Almanya) hükümet yetkilerinin kapsamının sistematik olarak genişletilmesinden kaynaklanan durumu incelemeye karar verir. Kitap, kapsamlı bir örnekler dizisinin kayda geçirilmesinden öteye gitmez; gene de, sonuçta, yazar şunun farkına varmış gibidir: Tam yetkinin geçici ve denetlenebilir bir kullanımı kuramsal olarak demokratik anayasalarla